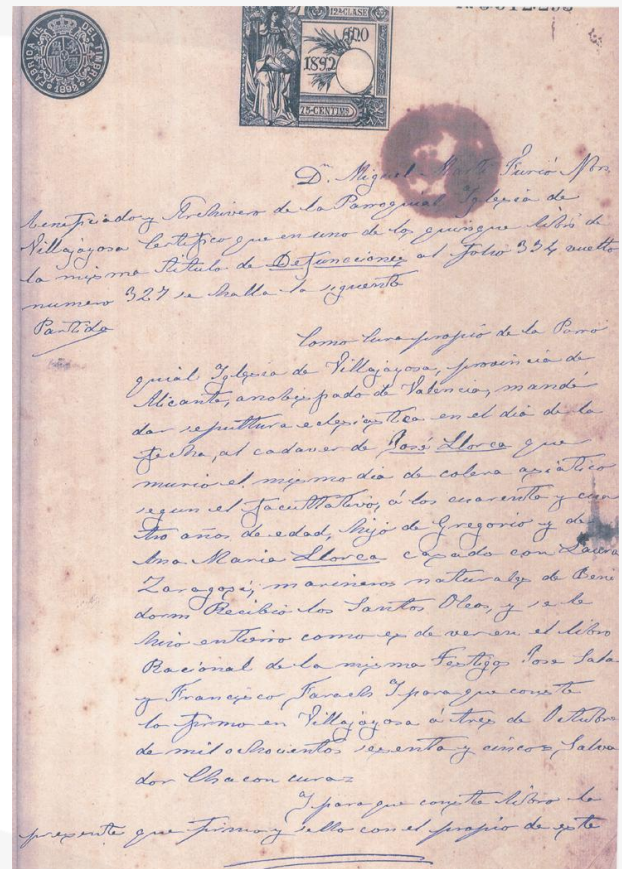


## còlera (MED)

Malaltia infecciosa aguda transmesa pel *Vibrio Cholerae*, extraordinàriament perillosa i, en ocasions, epidèmica. Actualment, és rara a Europa però endèmica a l'Orient. La transmissió es produeix a partir de les deposicions dels malalts afectats i els portadors sans del bacteri que contaminen les aigües (infecció hídrica) i els aliments. Durant els dos últims segles, el còlera ha estat un problema constant a les comarques valencianes del sud i en concret a Benidorm. El 17 de setembre de 1834, es va declarar oficialment a totes les regions mediterrànies el còlera asiàtic, el qual es va estendre ràpidament a partir del port de Barcelona. A Benidorm, es va donar el primer cas a l'agost d'aquell any i es va considerar eradicada el 17 de novembre, després de causar 193 víctimes. Tanta era la virulència de la malaltia en aquests mesos que per a afrontar la faena, foren nomenats quatre soterradors. En l'eradicació d'aquesta epidèmia va intervenir el professor de la Facultat de Medicina de Màlaga, natural de Benidorm, Vicent Orts Llorca, el qual va ser portat expressament en qualitat d'expert per l'Ajuntament. El 19 de novembre, per ofici al governador Civil, la Junta de Sanitat local va donar per desapareguda l'epidèmia i es va fer menció honorífica d'aquest metge i va enviar-se un ofici d'agraïment al president de la Junta Nacional de Màlaga i al govern Civil d'aquesta província. A Benidorm, com a localitat costera, es va establir per ordre del govern Civil *el cordó sanitari*, el qual impedia el desplaçament de persones i vehicles a les localitats veïnes, la qual cosa va originar no pocs problemes.



Acta de defunció per còlera  
JChV ()

La segona gran epidèmia de còlera es va produir el 1854, a partir dels primers casos apareguts a Silèsia el 1851, i es va estendre posteriorment a Anglaterra, França i Espanya. El 15 d'agost de 1854, es va declarar oficialment l'epidèmia a la província. En aquesta epidèmia va jugar un paper fonamental l'alcalde de la població i metge, Joan Batiste Ruzafa, per la renúncia al càrrec i fugida del metge titular Josep Pérez Vives el 21 d'agost per la proximitat de la malaltia. Així mateix, fugen, encara que tornen uns dies més tard, els metges Gaspar Spaduch i Pere Vives Vila. El dia 27 s'aprova una retribució de 50 reials per a afrontar els serveis d'en Joan Batiste Ruzafa. El 20 de setembre s'aprova una recaptació especial a càrrec dels contribuents amb més recursos, encara que els principals havien marxat de la vila deu dies abans, amb la finalitat de pagar quatre soterradors, dotats amb quatre reials cadascú, establir una guàrdia permanent amb sis hòmens per a conservar l'ordre públic, alimentar i socórrer amb

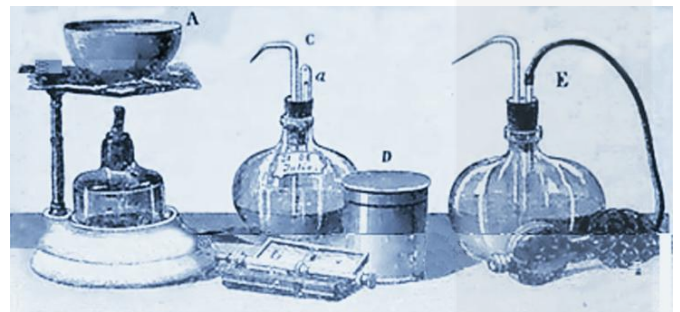
medicaments els malalts amb pocs recursos i gratificar amb 25 reials els metges Ruzafa i Gaspar Spaduch i amb 20 el cirurgià Pere Vives Vila. La situació de l'Ajuntament era molt precària pel desfalcament fet a l'erari públic local per l'anterior alcalde, Joaquim Thous i Carrero, que va deixar buides les arques municipals. Així, per acta del 24 de setembre, va acordar-se a instàncies del regidor Síndic, Maximilià Orts, repartir el cobrament de 2.540 reials. El repartiment es va fer efectiu sota amenaça d'embargament de béns. Sembla ser que l'epidèmia ja era eradicada al mes d'octubre, després dels mesos de calor. L'epidèmia de còlera de 1854 va ser molt virulenta al País Valencià. A partir del pas de persones de les comarques del Sud cap a València fugint de la malaltia, el dia 18 d'agost apareix el primer cas a la ciutat de València en la persona d'una xiqueta d'Alacant que s'allotja al carrer de Sant Vicent i es dona per eradicada el 18 de novembre de 1854 després de causar 1.913 defuncions.

Al mes d'octubre de 1859, sembla que hi va haver una altra petita epidèmia que no va ser declarada oficialment per l'absència de metge titular i que va causar escasses defuncions però no pocs afectats. Els facultatius Joan Batiste Ruzafa i Tomás Llinares es van fer càrrec de la situació, els quals van suplir les funcions de l'esmentat metge.

En agost i novembre de 1865 hi va haver dues noves epidèmies de menor gravetat a Benidorm però que causaren un considerable nombre de morts als pobles veïns, com a la Vila Joiosa, amb 400 víctimes.

A l'any 1884 i 1885 es produeixen igualment dues noves epidèmies amb menor virulència, però que només a la ciutat de València va causar 4.919 víctimes, d'un total de 7.084 afectats, sobre un cens de 143.239 habitants. En efecte, aquesta epidèmia penetra a Espanya per Novelda en agost de 1884 i l'11 de novembre apareixen al poble de Beniopa uns casos sospitosos com causants pel bacil colèric que són identificats pel catedràtic de Terapèutica de la Universitat de València, Amalio Gimeno Cabañas. A l'any 1884, el Dr. Josep Ferran fa les primeres temptatives en la vacunació colèrica i vacuna a les localitats d'Alacant, la Vila Joiosa, Santa Pola i Elx. El 1885, es duen a terme vacunacions massives de part de Ferran, no sense oposició per part dels polítics i companys metges i fins i tot es publica un dictamen negatiu del ministre de la Governació, Romero

Robledo, el qual prohibeix a Ferran seguir vacunant. Malgrat això, la burgesia industrial, agrícola i comercial, va prestar gran ajuda a la campanya de vacunació pel perjudici econòmic que les impopulars mesures governatives causaven, com van ser els cordons sanitaris, que impedièen el lliure trànsit de persones i mercaderies. La vacuna seria determinant en els següents anys i concretament en la guerra de 1914.



Instruments contra el còlera  
EChV ()

En 1910, es declara oficialment el còlera a Espanya, motiu pel qual en sessió de la Junta Local de Sanitat del 24 d'agost, es prenen oportunes mesures per a evitar-lo, com varen ser el cobriment de cisternes, l'allunyament dels animals del nucli urbà, la neteja de sénies, basses, sèquies i safareigs, l'adquisició de calç viva, àcid fènic, sulfat de coure i sotal com a desinfectants. Així mateix, es constitueixen brigades sanitàries per a atendre malalts i arrebregar cadàvers, a més de guàrdies per a impedir l'entrada al poble de transeünts, aprovant-se una dotació per a retribuir el servei de quatre monges per a socórrer malalts. Sembla ser que aquestes mesures foren plenament efectives, encara que al 1911 va haver-hi un petit focus. Al 1912, el metge titular Manuel Martí Vives reuneix la Junta de Sanitat per reforçar les mesures, especialment la d'abocar fems a la via pública o a la vora de la mar, incloent el Castell i el Torrejó, la prohibició de l'entrada de vaixells sense el requisit d'inspecció i les ordres emanades des del Ministeri de Governació. A partir d'aquests anys, el coneixement dels mecanismes de transmissió de la malaltia, l'adopció de mesures preventives i la posada en marxa de les campanyes de vacunació donen per vençudes les epidèmies dels últims dos-cents anys.